

Voorstel aan de raad

Aan de gemeenteraad
Gemeente Steenwijkerland
Vendelweg 1
8331 XE Steenwijk

Steenwijk, 27 maart 2025
Nummer voorstel: 2025/7

Voor raadsvergadering: 1 april 2025
Agendapunt : 5.1

Onderwerp:
Ombudsfunctie sociaal domein

Samenvatting

De sociaal ombudsvrouw van Steenwijkerland, mevrouw van Beek, heeft te kennen gegeven te stoppen met haar werkzaamheden. Dit i.v.m. het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. In de afgelopen maanden heeft zij de laatste werkzaamheden afgerond. Daarmee is het natuurlijke moment aangebroken om de ombudsfunctie tegen het licht te houden. De raad staat voor de keuze om te kiezen uit de volgende scenario's:

- Stoppen met de ombudsfunctie sociaal domein
- Doorgaan met de ombudsfunctie sociaal domein of
- Een onderzoek te laten plaatsvinden naar een doorstart van de ombudsfunctie in gewijzigde vorm.

Inleiding

In 2016 heeft de raad een motie aangenomen om een onderzoek uit te voeren naar de eventuele positioneren van een sociale ombudsfunctie in de gemeente Steenwijkerland. Na onderzoek stelde het college op 16 mei 2017 voor om af te zien van de inrichting van een ombudsfunctie sociaal domein en in plaats daarvan de functie clientondersteuning sterker te positioneren.

De raad volgde het advies van het college niet en besloot, door middel van het aannemen van een motie, op om over te gaan tot het aanstellen van een sociaal ombudsman voor alle onderdelen die deel uitmaken van het sociaal domein, die onafhankelijk, herkenbaar en laagdrempelig is, vragen, wensen, zorgen, ervaringen van inwoners registreert en knelpunten verzamelt.

De raad heeft op 24 april 2018 besloten budget beschikbaar te stellen ten behoeve van de inzet van een ombudsfunctie sociaal domein. Hierop is een sollicitatieprocedure gestart die er toe heeft geleid dat mevrouw van Beek op 1 september 2018 gestart is als sociaal ombudsvrouw.

De werkzaamheden van de ombudsfunctie sociaal domein zijn sindsdien een aantal maal geëvalueerd en gecontinueerd. Laatstelijk in de vergadering van 19 december 2023. De raad besloot:

1. De ombudsfunctie sociaal domein met ingang van 1 januari 2024 te continueren tot en met 31 december 2025;
2. De kosten hiervoor te dekken uit het raadsbudget;
3. Het college op te dragen de gemeenteraad jaarlijks te informeren over opvolging van signalen en adviezen van de sociaal ombudsvrouw;
4. De ombudsfunctie sociaal domein in 2025 te evalueren.

De beoogde evaluatie van de functie in 2025 was ingegeven door het feit dat de verwachting was dat de sociaal ombudsvrouw tot en met 2025 in functie zou blijven. In de tweede helft van 2024 heeft de sociaal ombudsvrouw echter aangegeven per 1 januari 2025 te willen stoppen als ombudsvrouw sociaal domein. Na overleg is zij bereid gevonden om nog tot 1 april 2025 telefonisch bereikbaar te zijn voor eventuele cliënten en afronding van de lopende zaken. Door haar vertrek zal de raad nu eerder dan gepland een keuze moeten maken om de ombudsfunctie al dan niet te continueren en zo ja, in welke vorm.

Gewenst resultaat

De raad maakt een keuze uit de volgende drie scenario's:

- Stoppen met de ombudsfunctie sociaal domein
- Doorgaan met de ombudsfunctie sociaal domein of
- Een onderzoek te laten plaatsvinden naar een doorstart van de ombudsfunctie in gewijzigde vorm.

Argumenten

De ombudsvrouw sociaal domein rapporteert jaarlijks over haar werkzaamheden. Middels deze rapportages is een cijfermatig overzicht van de werkzaamheden opgesteld. Deze is bij dit voorstel gevoegd. De algemene lijn uit de jaarrapportages is dat:

- veel vraagstukken niet met standaardantwoorden geholpen zijn,
- sommige vraagstellers complex gedrag lijken te vertonen,
- betrokkenen regelmatig niet weten waar zij kunnen aankloppen of hoe ze formulieren in moeten vullen,
- vragenstellers verwachten dat de gemeente invloed heeft op het handelen van niet-gemeentelijke maatschappelijke organisaties, zoals een woningbouwcorporatie of de Belastingdienst,
- de gemeentelijke systeemwereld vaak niet aansluit bij de leefwereld van de inwoners en dat de inwoners verwachten dat de gemeente hen helpt deze systeemwereld te vertalen naar hun leefwereld,
- de doorlooptijd die nodig is voor het regelen van een voorziening, soms onbegrijpelijk lang is of zo wordt ervaren,
- er niet altijd oplossingen gevonden kunnen worden,
- hulpvragen zich niet beperken tot het terrein van het sociaal domein,
- situaties dusdanig complex zijn dat mevrouw als sociaal ombudsvrouw een grens moet trekken.

Door het vertrek van de huidige sociaal ombudsvrouw is een natuurlijk moment voor uw raad gekomen om een keuze te maken uit de volgende drie opties:

- Stoppen met de ombudsfunctie sociaal domein;
- Doorgaan met de ombudsfunctie sociaal domein of;
- Een onderzoek te laten plaatsvinden naar een doorstart van de ombudsfunctie in gewijzigde vorm.

Conclusie

In de bespreking van recente jaarverslagen met de ombudsfunctionaris werd duidelijk dat het aantal verzoeken om ondersteuning daalt en dat er veel meer dan in het begin sprake is van complexe situaties. Situaties die zo complex zijn dat een sociaal ombudsfunctionaris ze niet meer kan oplossen. De mate van complexiteit vergt ook medewerking van andere disciplines, als bijvoorbeeld woon- en zorgsector. Daarnaast wordt gesteld dat het gemeentelijk sociaal domein een dusdanige ontwikkeling heeft doorgemaakt dat ook daar veel hulpvragen worden opgevangen en opgelost.

Uitkomst opiniërende bespreking Politieke Markt 25 maart 2025

In de Politieke Markt van 25 maart 2025 hebben de fracties gemotiveerd hun voorkeur voor de drie voorgelegde opties kenbaar gemaakt. De meerderheid van de fracties heeft aangegeven door te willen met de ombudsfunctie. Over de wijze waarop in de toekomst inhoud moet worden gegeven aan de ombudsfunctie variëren de meningen. Bij de afronding van de bespreking werd dan ook voorgesteld een raads werkgroep in te stellen die zich gaat buigen over de wijze waarop en onder welke voorwaarden de ombudsfunctie in Steenwijkerland gestalte moet krijgen.

Gelet op de in de Politieke Markt uitgesproken adviezen en wensen dient de werkgroep bij haar werkzaamheden de volgende aandachtspunten mee te nemen en hier, waar mogelijk, in haar eindrapport aandacht aan te besteden:

- Hoogte van het budget voor de ombudsfunctie c.q. het aantal uren waarop de ombudsfunctie kan worden ingezet;
- Mogelijkheid van uitbreiding van de aandachtsgebieden voor de sociaal ombudsfunctionaris tot een algemeen ombudsfunctionaris;
- Vorm van het dienstverband : eventuele samenwerking met andere gemeenten dan wel inhuren via een extern bedrijf of via een van de ketenpartners;
- Wijze waarop de verschillende doelgroepen bediend gaan worden door de ombudsfunctionaris (70-plussers versus jeugdwet);
- Aanpak multidisciplinaire problematiek;
- Vindbaarheid van de ombudsfunctie;
- Aansluiting bij Nationale Ombudsman.

Juridische kanttekeningen

Geen. De huidige ombudsfunctionaris zal per 1 april haar werkzaamheden beëindigen.

Financiële toelichting

Structureel is € 40.000 opgenomen in het raadsbudget t.b.v. de ombudsfunctionaris.

Communicatie en participatie

Zodra duidelijkheid bestaat over het al dan niet continueren van de ombudsfunctie en zo ja, in welke vorm, zal hierover via de gebruikelijke kanalen worden gecommuniceerd.

Is het besluit openbaar?

Ja

Bijlagen bij dit voorstel:

- Cijfermatig overzicht sociale ombudsfunctie 01.09.2018 – 01.09.2024

Conceptbesluit:

Aan de raad van de gemeente Steenwijkerland wordt voorgesteld te besluiten:

1. Door te gaan met de ombudsfunctie sociaal domein in gewijzigde vorm;
2. Een raads werkgroep te benoemen die zich gaat buigen over de toekomstige vorm en inhoud van de ombudsfunctie;
3. De werkgroep op te dragen haar bevindingen uiterlijk 4 december 2025 met het presidium te delen.

Ondertekening:

De griffier,

De voorzitter,

A. ten Hoff.

J.H. Bats

Raadsbesluit

Steenwijk, 1 april 2025

Nummer voorstel: 2025/7

De raad van de gemeente Steenwijkerland;

b e s l u i t:

1. Door te gaan met de ombudsfunctie sociaal domein in gewijzigde vorm;
2. Een raadswerkgroep te benoemen die zich gaat buigen over de toekomstige vorm en inhoud van de ombudsfunctie;
3. De werkgroep op te dragen haar bevindingen uiterlijk 4 december 2025 met het presidium te delen.

De raad voornoemd,

de griffier

de voorzitter

A. ten Hoff

J.H. Bats